

Stralaks zit Grietje altijd thuis

Door bezuiniging op taxivervoer dreigen handicaptten vanaf januari niet meer naar dagopvang te kunnen.

Van onze verslaggever Ana van Es

GROOTEGAST/LUTJEGAST Grietje Frankes (58) glundert nog over de triumf van het eerste paar sokken dat ze breide op de dagopvang. Gezwoegd had ze erop. Later hoorde ze dat een mevrouw uit Engeland de sokken had gekocht. 'Gingen mijn sokken helemaal naar Engeland. Ik was zo trots.'

Sinds haar herseninfarct, vier jaar geleden, is Grietje 'een ander grietje'. Daarom gaat ze drie middagen per week naar de dagopvang van stichting De Noorderbrug in Grootegast, een plattelandsdorp ten westen van Groningen. Daar breidt Frankes spullen voor de verkoop, terwijl haar echtgenoot dan even ademruimte heeft. 'Er zijn veel spanningen', verzucht hij.

Vanaf januari volgend jaar zit Frankes thuis. De dagbesteding in Grootegast gaat sluiten, evenals vier andere dagopvanglocaties van De Noorderbrug. Dat is het gevolg van een maatregel in het Lenteakkoord: het Rijk bezuinigt 150 miljoen euro op het taxivervoer van handicaptten die gebruikmaken van dagopvang.

Marianne van der Harten, directeur van De Noorderbrug, schetst de situatie. Het overgrote deel van de bezoekers van de dagopvangcentra komt met het taxivervoer. Als zij niet meer kunnen komen, kunnen de centra niet meer uit en moeten ze sluiten. Een andere oplossing is er volgens Van der Harten niet.

De Noorderbrug stapte samen met andere zorginstellingen naar de rechter in Den Haag om de bezuiniging aan te vechten. Die oordeelde dat sprake was van een 'rigoureuze maatregel', maar wel toegestaan.

De bezuiniging geldt voor alle instellingen voor gehandicaptenzorg in Nederland. Organisaties als De Noorderbrug, op het uitgestrekte Groningse en Friese platteland actief voor mensen met niet aangeboren hersenletsel, worden extra hard getroffen. De afstanden zijn er groot, openbaar vervoer is nauwelijks voorhanden.

'Straks krijgen wij 11 euro voor een retourritje', zegt Van der Harten. 'Nou, daarvan kun je iemand in de taxibus zetten, vastmaken en weer losmaken. Vervoer is er niet meer bij.'

Volgens Van der Harten zijn busjes met vrijwilligers geen optie. Veel cliënten van De Noorderbrug zitten in een rolstoel en ze lijden soms aan epilepsie. Het vervoeren van hen is specialistenwerk.

Bij het in- en uitladen van rolstoelen moet je weten wat je doet, beveestigt taxichauffeur Yke Agema als hij cliënt Pablo losgeeft en uit de bus rijdt bij zorgboerderij Boyemahoord in Lutfegast, een andere locatie van De Noorderbrug die binnenkort mogelijk gesloten wordt. Om Boyemahoord zo lang mogelijk draaiende te

Chauffeur Yke Agema helpt Pablo uit de taxi bij zorgboerderij Boyemahoord in Lutfegast. Onder Janny Lodewegen (r) brandt figuren op een doos en Grietje Frankes breidt een tas. Als het vervoer naar zorgboerderij te duur wordt, zitten de drie noodgedwongen de hele dag thuis.

houden, wordt nu al samenwerkt met een plaatselijk verpleeghuis.

Pablo, die aanhoudend lacht van achter zijn zonnebril, woont in een dorp 15 kilometer verderop. Zijn ritje duurtde een half uur, vanmiddag moet hij weer terug. Per dag kost dat 60 euro. 'Ik rij steeds heel lang met één patiënt, het is niet efficiënt', zegt taxichauffeur Agema. Mensen bij elkaar zetten, kan vaak niet. De meeste cliënten van De Noorderbrug wonen

in dorpen ver van elkaar verspreid, van Brittil tot Appelscha.

De bezuinigingen op het vervoer zijn de slotakte van een financiële kaalslag, vindt Nienke Oosterhoff, locatiemanager van De Noorderbrug. Er zijn nauwelijks mogelijkheden de weggevallen subsidie te compenseren uit een ander potje. De laatste jaren zag Oosterhoff de vergoeding voor dagactiviteiten per dagdeel per cliënt omlaag gaan van 30 naar

Rechter: regering mag budget voor vervoer halveren

Het budget voor vervoer van handicaptten en andere zorgbehoevenden naar een instelling voor dagbesteding mag van de rechter worden vastgesteld op minder dan de helft van de huidige tarieven: 7,96 euro per rit voor patiënten die zelfstandig wonen en 6,69 euro voor bewoners van een instelling. Hoeveel instellingen daardoor in de problemen ko-

men, is niet bekend. 'We zijn dat nog aan het onderzoeken', zegt de woordvoerder van de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (GVN). 'Het gaat in beginsel om alle instanties die dagopvang aanbieden.' De situatie bij De Noorderbrug is hem bekend en speelt volgens hem ook bij andere zorgaanbieders op het Nederlandse platteland.

150 miljoen wil de regering bezuinigen op taxivervoer voor handicaptten

20 euro. Bovendien wordt het budget voor dagopvang mogelijk overgeheveld naar de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), met een kariger uitkomst tot gevolg.

De Noorderbrug is ingericht zoals zoveel zorginstellingen uit de jaren tachtig en negentig: in plaats van te wonen en werken in grote instellingen voor handicaptten, wonen de cliënten van De Noorderbrug in gewone huizen in dorpen in de provincie. Ze werken en recreëren ergens anders. 'Als de dagopvang verdwijnt, dreigt dit zorgmodel uit elkaar te vallen', zegt Oosterhoff. 'Mensen komen elkaar niet meer tegen.'

Janny Lodewegen (53) denkt liever niet te veel na over de toekomst. Ze heeft multiple sclerose. Daardoor is 'in haar hoofd alles anders geworden'. Haar man wilde dat ze begeleidt voor hem. 'Blijkaar werd ik te lastig voor hem.' In plaats daarvan gaat ze naar de dagopvang. Lodewegen voorziet daar overdag houten dozen van een kunstig stabloon en ze eet er

's avonds. Als de dagopvang sluit, heeft ze weinig aanspraak meer.

Vlak na de lunch - de etenslucht van rundervinken en aardappels hangt nog in de kamer - dutten de bezoekers van Boyemahoord op een stoel. Een enkeling slentert alvast naar de middagactiviteit - schilderen, vogelhuisjes verven, het konijnenhok verschoneren. 'Pas op, dit konijn heeft adhd', waarschuwt bewoner Richard Antonio, in de weer met een bak zaagsel. 'Die is heel druk.'

Vrijwilligerswerk lijkt op het eerste gezicht een oplossing voor mensen als Lodewegen en Richard Antonio. Maar het lastige van hersenletsel is dat het moeilijk te zien is en patiënten zich beter kunnen voordoen dan ze zijn. Als er iets is, begin ik veel sneller te happen', zegt Jinke Osna-brugge (38) in de knutselruimte van de zorgboerderij. Ze bedoelt ermee te zeggen dat ze snel boos wordt.

Osna-brugge werd als meisje van 16 jaar op weg naar school door een auto geschept en raakte in coma. Ze haalde haar eindexamen nog en leek redelijk hersteld. Pas toen ze haar oudste zoon - nu 13 - voortdurend vroeg hoe dingen moesten, grepen hulpverleners in. Nu woont ze begeleid. Die begeleiding kalft af, merkt ze. 'Ze komen steeds minder bij ons om te praten.'

De klanten van de dagopvang die sluit, kunnen nevens anders heen, zegt Oosterhoff. 'Er zijn alternatieven in Drachten of Groningen. Het vervoer daarheen is eveneens duur.'

De opbrengsten van de winkel in Grootegast, waar de producten van de cliënten worden verkocht, zullen de sluiting niet kunnen voorkomen. Soms komt er welken geen enkele klanten. De bewerkte houten dozen, de brisels, ze liggen al maanden onaangetraakt in de uitstaltkasten.